

Sadržaj

PRILOG I. — OPĆI UVJETI	5
DIO A – PRAVNE I ADMINISTRATIVNE ODREDBE.....	5
ČLANAK II.1 – DEFINICIJE	5
ČLANAK II.2. – OPĆE OBVEZE KORISNIKA.....	6
ČLANAK II.3. – KOMUNIKACIJA IZMEĐU STRANAKA	6
II.3.1. Oblik i načini komunikacije	6
II.3.2. Datum komunikacije.....	7
ČLANAK II.4. – ODGOVORNOST ZA ŠTETU	7
ČLANAK II.5. – SUKOB INTERESA.....	7
ČLANAK II.6. – POVJERLJIVOST	8
ČLANAK II.7. – OBRADA OSOBNIH PODATAKA.....	8
II.7.1. Obrada osobnih podataka koju provodi Komisija.....	8
II.7.2. Obrada osobnih podataka koju provodi korisnik	8
ČLANAK II.8. – VIDLJIVOST FINACIJSKIH SREDSTAVA UNIJE.....	9
II.8.1. Informacije o financiranju Unije i upotreba simbola Europske unije.....	9
II.8.2. Izjave o isključenju odgovornosti Komisije.....	9
ČLANAK II.9. – POSTOJEĆA PRAVA I PRAVO VLASNIŠTVA I KORIŠTENJA REZULTATA (UKLJUČUJUĆI PRAVA INTELEKTUALNOG I INDUSTRIJSKOG VLASNIŠTVA).....	10
II.9.1. Vlasništvo korisnika nad rezultatima	10
II.9.2. Postojeća prava.....	10
II.9.3. Unijino Pravo korištenja rezultata i postojećih prava	10
ČLANAK II.10. – DODJELA UGOVORA POTREBNIH ZA PROVEDBU DJELOVANJA.....	11
ČLANAK II.11. – PODUGOVARANJE POSLOVA KOJI SU DIO DJELOVANJA.....	12

ČLANAK II.12. – FINANCIJSKA POTPORA TREĆIM STRANAMA.....	12
ČLANAK II.13. – IZMJENE SPORAZUMA	13
ČLANAK II.14. – USTUPANJE NOVČANIH POTRAŽIVANJA TREĆIM STRANAMA	13
ČLANAK II.15. – VIŠA SILA	13
ČLANAK II.16. – SUSPENZIJA PROVEDBE DJELOVANJA	14
II.16.1. Suspenzija provedbe od strane korisnika	14
II.16.2. Suspenzija provedbe od strane Komisije.....	14
II.16.3. Učinci suspenzije	15
ČLANAK II.17. – OTKAZ SPORAZUMA	15
II.17.1. Otkaz Sporazuma od strane korisnika	15
II.17.2. Otkaz Sporazuma od strane Komisije	16
II.17.3. Učinci otkaza.....	17
ČLANAK II.18. – PRIMJENJIVO PRAVO, RJEŠAVANJE SPOROVA I IZVRŠIVE ODLUKE	18
DIO B – FINANCIJSKE ODREDBE.....	19
ČLANAK II.19. – PRIHVATLJIVI TROŠKOVI	19
II.19.1. Uvjeti prihvatljivosti troškova.....	19
II.19.2. Prihvatljivi izravni troškovi.....	19
II.19.3. Prihvatljivi neizravni troškovi	20
II.19.4. Neprihvatljivi troškovi	21
ČLANAK II.20. – UTVRĐIVANJE I PROVJERA PRIJAVLJENIH IZNOSA	21
II.20.1. Prijavljivanje troškova i doprinosa	21
II.20.2. Evidencija i druga dokumentacija za dokazivanje prijavljenih troškova i doprinosa	22
II.20.3. Uvjeti za utvrđivanje sukladnosti prakse troškovnog računovodstva.	23
ČLANAK II.21. – PRIHVATLJIVOST TROŠKOVA SUBJEKATA POVEZANIH S KORISNIKOM	24

ČLANAK II.22. – PRERASPODJELA PRORAČUNSKIH SREDSTAVA	24
ČLANAK II.23. – NEISPUNJAVANJE OBVEZA IZVJEŠTAVANJA	24
ČLANAK II.24. – SUSPENZIJA PLAĆANJA I ROK PLAĆANJA	24
II.24.1. Suspenzija plaćanja.....	24
II.24.2. Suspenzija roka plaćanja	26
ČLANAK II.25. – IZRAČUN KONAČNOG IZNOSA BESPOVRATNIH SREDSTAVA	26
II.25.1. Korak 1. – Primjena stope nadoknade na prihvatljive troškove te zbrajanje financiranja koje nije povezano s troškovima, jediničnih, paušalnih i jednokratnih doprinosa.....	27
II.25.2. Korak 2. – Ograničenje na najveći iznos bespovratnih sredstava	28
II.25.3. Korak 3. – Smanjenje zbog pravila o zabrani stvaranja dobiti.....	28
II.25.4. Korak 4. – Smanjenje zbog nepravilne provedbe ili kršenja drugih obveza.	29
ČLANAK II.26. – POVRAT SREDSTAVA	29
II.26.1. Povrat sredstava.....	29
II.26.2. Postupak povrata sredstava	29
II.26.3. Zatezne kamate	30
II.26.4. Bankovne naknade	30
ČLANAK II.27. – PROVJERE, REVIZIJE I EVALUACIJE	30
II.27.1. Tehničke i financijske provjere, revizije, privremene i konačne evaluacije.....	31
II.27.2. Obveza čuvanja dokumenata	31
II.27.3. Obveza pružanja informacija	31
II.27.4. Posjeti na licu mjesta.....	32
II.27.5. Kontradiktorni revizijski postupak.....	32
II.27.6 Učinci nalaza revizije	32
II.27.7. Ispravak sistemskih ili opetovanih pogreški, nepravilnosti, prijevara ili kršenja obveza.....	32

II.27.8. Prava OLAF-a.....	35
II.27.9. Prava Europskog revizorskog suda i Ureda europskog javnog tužitelja	35

PRILOG I. — OPĆI UVJETI

DIO A – PRAVNE I ADMINISTRATIVNE ODREDBE

ČLANAK II.1 – DEFINICIJE

Za potrebe Sporazuma primjenjuju se sljedeće definicije:

„Djelovanje”: skup aktivnosti ili projekt za koji se dodjeljuju bespovratna sredstva, koji korisnik provodi kako je opisano u Prilogu I.;

„Kršenje obveza”: neispunjavanje jedne ili više ugovornih obveza od strane korisnika;

„Povjerljiva informacija ili dokument”: bilo koja informacija ili dokument koje je jedna stranka primila od druge ili kojima je bilo koja od stranaka pristupila u kontekstu provedbe Sporazuma, a koje je bilo koja od stranaka pisanim putem odredila kao povjerljive. Informacije koje su javno dostupne ne smatraju se povjerljivima.

„Sukob interesa”: situacija u kojoj je ugrožena nepristrana i objektivna provedba Sporazuma od strane korisnika zbog obiteljskih, emotivnih, političkih ili nacionalnih razloga, ekonomskog interesa ili drugog izravnog ili neizravnog osobnog interesa ili bilo kojeg zajedničkog interesa koji korisnik dijeli s Komisijom ili bilo kojom trećom stranom u vezi s predmetom Sporazuma;

„Izravni troškovi”: posebni troškovi koji su izravno povezani s provedbom *djelovanja* i stoga mu se mogu izravno pripisati. U te troškove ne smiju biti uključeni nikakvi *neizravni troškovi*;

„Viša sila”: svaka nepredvidiva, izvanredna situacija ili događaj koji je izvan kontrole stranaka zbog kojih bilo koja od stranaka ne može ispuniti svoje obveze iz Sporazuma, pri čemu ta situacija ili događaj ne smiju biti posljedica greške ili nemara stranaka ili podugovarateljâ, povezanih subjekata ili trećih strana kojima je dodijeljena financijska potpora, te se mora pokazati da ih nije bilo moguće izbjeći unatoč dužnoj pažnji. Sljedeće situacije ne mogu se smatrati *višom silom*: radni sporovi, štrajkovi, financijske poteškoće ili neizvršenje usluge, greške na opremi ili materijalu ili kašnjenja u njihovoj raspoloživosti, osim ako su izravna posljedica relevantnog slučaja *više sile*;

„Službena obavijest”: oblik pisane komunikacije između stranaka poštom ili elektroničkom poštom koja pošiljatelju pruža uvjerljivi dokaz da je poruka dostavljena navedenom primatelju;

„Prijevara”: svaki čin ili propust koji je povezan s upotrebom ili davanjem lažnih, netočnih ili nepotpunih izjava ili dokumenata, koje za posljedicu ima protupravno prisvajanje ili nepropisno zadržavanje sredstava ili imovine iz proračuna Unije, s neotkrivanjem informacija kojim se krši određena obveza, s istim učinkom, ili sa zloupotrebom takvih sredstava ili imovine za potrebe različite od onih za koje su sredstva izvorno odobrena;

„Teška povreda dužnosti”: kršenje primjenjivih zakona ili drugih propisa ili etičkih normi profesije kojoj osoba ili subjekt pripada ili svako protupravno postupanje osobe ili subjekta koje utječe na njihovu profesionalnu vjerodostojnost ako takvo postupanje upućuje na protuzakonitu namjera ili krajnju nepažnju;

„Rok provedbe”: rok provedbe aktivnosti koje su dio djelovanja, kako je naveden u članku I.2.2.;

„Neizravni troškovi”: troškovi koji nisu posebni troškovi koji su izravno povezani s provedbom *djelovanja* i stoga mu se ne mogu izravno pripisati. U te troškove ne smiju biti uključeni nikakvi troškovi koji se mogu utvrditi ili prijaviti kao prihvatljivi *izravni troškovi*;

„Nepravilnost”: svaka povreda odredbe prava Unije koja je posljedica nekog čina ili propusta korisnika, koja šteti ili bi mogla naštetiti proračunu Unije;

„Najveći iznos bespovratnih sredstava”: najveći iznos doprinosa EU-a za *djelovanje* kako je utvrđen u članku I.3.1;

„Postojeći materijal”: bilo koji materijal, dokument, tehnologija ili znanje i iskustvo koji su postojali prije nego što ih je korisnik upotrijebio za proizvodnju rezultata tijekom provedbe *djelovanja*;

„Postojeće pravo”: svako pravo industrijskog ili intelektualnog vlasništva na *postojećem materijalu*; može se sastojati od prava vlasništva, licencijskog prava i/ili prava korištenja koje pripada korisniku ili bilo kojoj drugoj trećoj strani;

„Povezana osoba”: svaka fizička ili pravna osoba koja je član upravnog, upravljačkog ili nadzornog tijela korisnika ili koja ima ovlasti zastupanja, odlučivanja ili kontrole u odnosu na korisnika;

„Datum početka”: datum kada počinje provedba *djelovanja* kako je utvrđen u članku I.2.2.;

„Podugovor”: ugovor o nabavi u smislu članka II.10. u okviru kojeg treća strana izvršava zadatke koji su dio *djelovanja* opisanog u Prilogu II.;

ČLANAK II.2. – OPĆE OBVEZE KORISNIKA

Korisnik:

- (a) odgovara za provedbu *djelovanja* u skladu sa Sporazumom;
- (b) odgovora za ispunjavanje svih svojih zakonskih obveza u skladu s primjenjivim pravom EU-a te međunarodnim i nacionalnim pravom;
- (c) mora odmah obavijestiti Komisiju o svim događajima i okolnostima s kojima je upoznat koje bi mogle utjecati na provedbu *djelovanja*;
- (d) mora odmah obavijestiti Komisiju:
 - (i) o svakoj promjeni svoje pravne, financijske, tehničke, organizacijske ili vlasničke situacije te o svakoj promjeni svojeg naziva, adrese ili pravnog zastupnika;
 - (ii) o svakoj promjeni pravne, financijske, tehničke, organizacijske ili vlasničke situacije svojih povezanih subjekata te o svakoj promjeni njihova naziva, adrese ili pravnog zastupnika;
 - (iii) o svakoj promjeni u vezi sa situacijama za isključenje iz članka 136. Uredbe (EU) 2018/1046, uključujući za svoje povezane subjekte.

ČLANAK II.3. – KOMUNIKACIJA IZMEĐU STRANAKA

II.3.1. Oblik i načini komunikacije

Svaka komunikacija u vezi sa Sporazumom ili njegovom provedbom, uključujući priopćavanje odluka, dopisa, dokumenata i informacija povezanih s administrativnim postupcima mora:

- (a) biti u pisanom obliku (u papirnatom ili elektroničkom formatu) na jeziku ugovora;
- (b) mora sadržavati broj Sporazuma; i
- (c) biti upućena na adrese iz članka I.6.

Stranke su posebno suglasne da sve *službene obavijesti* dostavljene poštom ili e-poštom imaju puni pravni učinak i prihvatljive su kao dokaz u upravnim ili sudskim postupcima.

Ako stranka u razumnom roku zatraži pisanu potvrdu elektroničke komunikacije, pošiljatelj mora u što kraćem roku dostaviti potpisanu papirnatu verziju dokumenta dostavljenog elektroničkim putem.

II.3.2. Datum komunikacije

Smatra se da je komunikacija izvršena na dan kada je stranka primateljica primi, osim ako je u Sporazumu utvrđeno da se komunikacija smatra izvršenom na dan njezina slanja.

Smatra se da je stranka primateljica primila e-poštu na dan njezina slanja, pod uvjetom da je poslana na adresu e-pošte navedenu u članku I.6. Pošiljatelj mora moći dokazati datum slanja, na primjer s pomoću automatske potvrde o pročitanoj poruci. Ako pošiljatelj primi obavijest o neuspjeloj dostavi, mora poduzeti sve kako bi osigurao da druga stranka primi dokument e-poštom ili poštom. U tom se slučaju ne smatra da pošiljatelj krši svoju obvezu slanja u utvrđenom roku.

Smatra se da je Komisija primila pismeno poslano poštom ili kurirskom službom na dan njegova evidentiranja u službi navedenoj u članku I.6.

Smatra se da je *službena obavijest* zaprimljena na dan primitka naveden u potvrdi o dostavi poruke primatelju koju je primio pošiljatelj.

Komisija svako neotkrivanje promjene poštanske ili elektroničke adrese od strane druge stranke ovog sporazuma može smatrati teškom povredom dužnosti, koja se smatra jednom od situacija za isključenje iz članka 136. stavka 1. točke (c) Uredbe (EU, Euratom) 2018/1046.

ČLANAK II.4. – ODGOVORNOST ZA ŠTETU

II.4.1. Komisija se ne može smatrati odgovornom za štetu koja je uzrokovana korisniku ili koju je pretrpio korisnik, uključujući štetu koja je nanesena trećim stranama, a posljedica je djelovanja ili je nastala tijekom provedbe *djelovanja*.

II.4.2. Korisnik mora nadoknaditi Komisiji svaku štetu koju ona pretrpi kao posljedicu provedbe *djelovanja* ili zato što *djelovanje* nije u cijelosti provedeno u skladu sa Sporazumom, osim u slučaju *više sile*.

ČLANAK II.5. – SUKOB INTERESA

II.5.1. Korisnik mora poduzeti sve potrebne mjere kako bi spriječio *sukob interesa*.

II.5.2. Korisnik mora bez odlaganja obavijestiti Komisiju o svakoj situaciji koja čini *sukob interesa* ili bi do njega mogla dovesti. Korisnik mora odmah poduzeti sve potrebne mjere za ispravljanje situacije.

Komisija može provjeriti jesu li poduzete mjere prikladne i od korisnika može zatražiti da do određenog roka poduzme dodatne mjere.

ČLANAK II.6. – POVJERLJIVOST

II.6.1. Stranke moraju čuvati tajnost *povjerljivih informacija i dokumenata* tijekom provedbe *djelovanja* i pet godina nakon plaćanja preostalog iznosa.

II.6.2. Stranke smiju koristiti *povjerljive informacije i dokumente* za druge potrebe osim za ispunjavanje svojih obveza iz Sporazuma samo uz prethodnu pisanu suglasnost druge stranke.

II.6.3. Obveze povjerljivosti ne primjenjuju se u sljedećim slučajevima:

- (a) ako stranka koja obznanjuje informacije pristane osloboditi stranku primateljicu tih obveza;
- (b) ako *povjerljive informacije ili dokumenti* postanu javni na način koji se ne smatra kršenjem obveze povjerljivosti;
- (c) ako je zakonom propisano da se *povjerljive informacije ili dokumenti* moraju obznaniti.

ČLANAK II.7. – OBRADA OSOBNIH PODATAKA

II.7.1. Obrada osobnih podataka koju provodi Komisija

Sve osobne podatke sadržane u Sporazumu Komisija mora obrađivati u skladu s Uredbom (EU) 2018/1725¹.

Te podatke voditelj obrade podataka naveden u članku I.6 mora obrađivati isključivo u svrhu provedbe, upravljanja i praćenja Sporazuma ili zaštite financijskih interesa EU-a, uključujući u okviru provjera, revizija i istraga u skladu s člankom II.27.

Korisnik ima pravo na pristup, ispravak ili brisanje svojih podataka te pravo na ograničavanje obrade ili, ako je primjenjivo, pravo na prenosivost ili pravo na ulaganje prigovora na obradu podataka u skladu s Uredbom (EU) 2018/1725. Sve upite u vezi s obradom svojih osobnih podataka korisnik mora poslati voditelju obrade podataka utvrđenom u članku I.6.

Korisnik se u svakom trenutku može obratiti Europskom nadzorniku za zaštitu podataka.

II.7.2. Obrada osobnih podataka koju provodi korisnik

Korisnik mora obrađivati osobne podatke iz sporazuma u skladu s primjenjivim zakonodavstvom EU-a i nacionalnim zakonodavstvom o zaštiti podataka (uključujući obveze traženja odobrenja ili obavješćivanja).

¹ Uredba (EU) 2018/1725 Europskog parlamenta i Vijeća od 23. listopada 2018. o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka u institucijama, tijelima, uredima i agencijama Unije i o slobodnom kretanju takvih podataka te o stavljanju izvan snage Uredbe (EZ) br. 45/2001 i Odluke br. 1247/2002/EZ.

Korisnik svojem osoblju smije odobriti pristup samo onim podacima koji su neophodni za provedbu, upravljanje ili praćenje provedbe Sporazuma. Korisnik mora osigurati da se osoblje ovlašteno za obradu osobnih podataka obvezalo na poštovanje povjerljivosti ili da podliježe zakonskim obvezama o povjerljivosti.

Korisnik mora poduzeti odgovarajuće tehničke i organizacijske mjere sigurnosti uzimajući u obzir rizike povezane s obradom te prirodu, opseg, kontekst i svrhu obrade predmetnih osobnih podataka. Cilj je tih mjera, prema potrebi, osigurati sljedeće:

- (a) pseudonimizaciju i enkripciju osobnih podataka;
- (b) sposobnost osiguravanja trajne povjerljivosti, cjelovitosti, dostupnosti i otpornosti sustava i usluga obrade;
- (c) sposobnost pravodobne ponovne uspostave dostupnosti osobnih podataka i pristupa njima u slučaju fizičkog ili tehničkog incidenta;
- (d) proces za redovito testiranje, procjenu i evaluaciju učinkovitosti tehničkih i organizacijskih mjera za osiguravanje sigurnosti obrade;
- (e) mjere za zaštitu osobnih podataka od slučajnog ili nezakonitog uništenja, gubitka, izmjene, neovlaštenog otkrivanja ili pristupa osobnim podacima koji se prenose, pohranjuju ili na drugi način obrađuju.

ČLANAK II.8. – VIDLJIVOST FINACIJSKIH SREDSTAVA UNIJE

II.8.1. Informacije o financiranju Unije i upotreba simbola Europske unije

Ako Komisija ne zahtijeva ili se ne suglasi drukčije, u svakom priopćenju ili objavi korisnika u vezi s *djelovanjem*, uključujući na konferencijama, seminarima ili u informativnim ili promidžbenim materijalima (poput brošura, letaka, plakata, prezentacija, u elektroničkom obliku itd.), mora:

- (a) biti navedeno da su *djelovanju* dodijeljena financijska sredstva Unije; i
- (b) mora biti prikazan simbol Europske unije.

Ako se prikazuje zajedno s nekim drugim logotipom, simbol Europske unije mora biti istaknut na odgovarajući način.

Obveza prikazivanja simbola Europske unije ne daje korisniku pravo isključive uporabe. Korisnik ne smije prisvojiti simbol Europske unije ili sličan zaštitni znak ili logotip, registracijom ili na druge načine.

Za potrebe prvog, drugog i trećeg podstavka i pod uvjetima koji su u njima navedeni, korisnik smije upotrebljavati simbol Europske unije bez prethodnog dopuštenja Komisije.

II.8.2. Izjave o isključenju odgovornosti Komisije

U svakom priopćenju ili objavi korisnika u vezi s *djelovanjem*, u bilo kojem obliku i bilo kojim sredstvima, mora biti navedeno sljedeće:

- (a) da odražavaju isključivo stajalište autora;

- (b) da Komisija nije odgovorna za uporabu informacija koje su u njima sadržane.

ČLANAK II.9. – POSTOJEĆA PRAVA I PRAVO VLASNIŠTVA I KORIŠTENJA REZULTATA (UKLJUČUJUĆI PRAVA INTELEKTUALNOG I INDUSTRIJSKOG VLASNIŠTVA)

II.9.1. Vlasništvo korisnika nad rezultatima

Osim ako je u Sporazumu utvrđeno drukčije, korisnik zadržava vlasništvo nad rezultatima *djelovanja*, uključujući prava industrijskog i intelektualnog vlasništva, te vlasništvo nad izvješćima i drugim dokumentima koji se odnose na djelovanje.

II.9.2. Postojeća prava

Ako Komisija korisniku pošalje pisani zahtjev u kojem navodi koje rezultate namjerava koristiti, korisnik mora:

- (a) utvrditi popis svih *postojećih prava* sadržanih u tim rezultatima; i
- (b) taj popis dostaviti Komisiji najkasnije u trenutku dostave zahtjeva za plaćanje preostalog iznosa.

Korisnik mora osigurati da on ili njegovi povezani subjekti imaju sva prava uporabe *postojećih prava* tijekom provedbe Sporazuma.

II.9.3. Unijino Pravo korištenja rezultata i postojećih prava

Korisnik Uniji odobrava sljedeća prava korištenja rezultata *djelovanja*:

- (a) pravo uporabe za vlastite potrebe, a posebno pravo stavljanja rezultata na raspolaganje osobama koje rade za Komisiju, druge institucije, agencije i tijela Unije i institucije država članica te pravo umnožavanja i reproduciranja, u cijelosti ili djelomično, u neograničenom broju primjeraka;
- (b) pravo reproduciranja: pravo odobravanja izravnog ili neizravnog, privremenog ili trajnog reproduciranja rezultata bilo kojim sredstvima (mehaničkim, digitalnim ili drugim) i u bilo kojem obliku, u cijelosti ili djelomično;
- (c) priopćavanje javnosti: pravo odobravanja svakog prikazivanja, izvođenja ili priopćavanja javnosti, žično ili bežično, uključujući stavljanje rezultata na raspolaganje javnosti na takav način da im svatko može pristupiti s mjesta i u vrijeme koje sam odabere; to pravo obuhvaća i priopćavanje i emitiranje kabelskim putem ili satelitom;
- (d) distribucija: pravo odobravanja bilo kakvog oblika distribucije rezultata ili kopija rezultata javnosti;
- (e) prilagođavanje: pravo izmjene rezultata;
- (f) prijevod;
- (g) pravo na pohranjivanje i arhiviranje rezultata u skladu s pravilima o upravljanju dokumentima koja se primjenjuju na Komisiju, uključujući digitalizaciju ili promjenu formata radi čuvanja ili nove uporabe;
- (h) ako su rezultati dokumenti, pravo na odobravanje ponovne uporabe dokumenata u skladu s Odlukom Komisije 2011/833/EU od 12. prosinca 2011. o ponovnoj uporabi dokumenata Komisije ako je ta Odluka primjenjiva i ako su dokumenti obuhvaćeni njezinim područjem primjene i nisu isključeni nijednom njezinom odredbom. Za potrebe ove odredbe, „ponovna uporaba” i „dokument” imaju značenje koje je definirano u Odluci 2011/833/EU.

Navedena prava korištenja mogu se preciznije utvrditi u Posebnim uvjetima.

U Posebnim uvjetima se mogu predvidjeti dodatna prava korištenja Unije.

Korisnik mora osigurati da Unija ima pravo koristiti sva *postojeća prava* koja su uključena u rezultate *djelovanja*. *Postojeća prava* moraju se koristiti za iste potrebe i pod istim uvjetima koji su primjenjivi na prava korištenja rezultata *djelovanja*, osim ako je u Posebnim uvjetima utvrđeno drukčije.

U slučajevima kada Unija objavljuje rezultat, mora se umetnuti informacija o vlasniku autorskog prava. Informacija o autorskom pravu mora glasiti kako slijedi: „© – godina – ime vlasnika autorskih prava. Sva prava pridržana. Europskoj uniji izdana licencija pod određenim uvjetima.”

Ako korisnik Komisiji odobri pravo korištenja rezultata, to ne utječe na njezine obveze povjerljivosti iz članka II.6. ili obveze korisnika iz članka II.2.

ČLANAK II.10. – DODJELA UGOVORA POTREBNIH ZA PROVEDBU DJELOVANJA

II.10.1. Ako za provedbu *djelovanja* korisnik mora nabavljati robu, radove ili usluge, ugovor može dodijeliti u skladu sa svojom uobičajenom praksom nabave pod uvjetom da se ugovor dodijeli ponuditelju koji je ponudio najbolji omjer cijene i kvalitete ili, ako je primjereno, ponuditelju koji je ponudio najnižu cijenu. Pri tome mora izbjegavati svaki *sukob interesa*.

Korisnik mora osigurati da Komisija, Europski revizorski sud i Europski ured za borbu protiv prijevара (OLAF) mogu ostvarivati svoja prava iz članaka II.27. i prema ugovarateljima korisnika.

II.10.2. Korisnik koji je „javni naručitelj” u smislu Direktive 2014/24/EU² ili „naručitelj” u smislu Direktive 2014/25/EU³ mora poštovati važeća nacionalna pravila o javnoj nabavi.

Korisnik mora osigurati da se uvjeti koji se na njega primjenjuju u skladu s člancima II.4., II.5., II.6. i II.9. primjenjuju i na ugovaratelje.

II.10.3. Korisnik ostaje isključivo odgovoran za provedbu *djelovanja* i poštovanje odredbi Sporazuma.

II.10.4. Ako korisnik prekrši svoje obveze iz članka II.10.1., troškovi povezani s predmetnim ugovorom smatraju se neprihvatljivima u skladu s člankom II.19.2. točkama (c), (d) i (e).

² Direktiva 2014/24/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 26. veljače 2014. o javnoj nabavi i o stavljanju izvan snage Direktive 2004/18/EZ

³ Direktiva 2014/25/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 26. veljače 2014. o nabavi subjekata koji djeluju u sektoru vodnog gospodarstva, energetske i prometne sektoru te sektoru poštanskih usluga i stavljanju izvan snage Direktive 2004/17/EZ.

Ako korisnik prekrši svoje obveze iz članka II.10.2., iznos bespovratnih sredstava može se smanjiti u skladu s člankom II.25.4.

ČLANAK II.11. – PODUGOVARANJE POSLOVA KOJI SU DIO DJELOVANJA

II.11.1. Korisnik može podugovarati zadatke koji su dio *djelovanja*. Ako to učini, mora osigurati da pored uvjeta utvrđenih u članku II.10. budu ispunjeni i sljedeći uvjeti:

- (a) podugovaranjem nisu obuhvaćeni ključni zadaci *djelovanja*;
- (b) primjena podugovaranja opravdana je s obzirom na prirodu *djelovanja* i ono što je potrebno za njegovu provedbu;
- (c) procijenjeni troškovi podugovaranja jasno su utvrđeni u procijenjenom proračunu navedenom u Prilogu III.;
- (d) o svakoj primjeni podugovaranja koja nije predviđena u Prilogu II. korisnik je dostavio obavijest, a Komisija ju je odobrila. Komisija može dati odobrenje:
 - i. prije primjene podugovaranja ako korisnik zatraži izmjenu u skladu s člankom II.13.; ili
 - ii. nakon primjene podugovaranja ako je podugovaranje:
 - posebno obrazloženo u privremenom ili završnom tehničkom izvješću iz članka I.4.3. i I.4.4., i
 - ne zahtijeva izmjene Sporazuma kojima bi se dovela u pitanje odluka o dodjeli bespovratnih sredstava ili povrijedilo načelo jednakog postupanja prema podnositeljima zahtjeva;
- (e) korisnik je osigurao da se uvjeti propisani u članku II.8. koji se primjenjuju na korisnike primjenjuju i na podugovaratelje.

II.11.2. Ako korisnik prekrši svoje obveze iz članka II.11.1. točaka (a), (b), (c) ili (d), troškovi povezani s predmetnim ugovorom smatraju se neprihvatljivima u skladu s člankom II.19.2. točkom (f).

Ako korisnik prekrši svoju obvezu iz članka II.11.1. točke (e), iznos bespovratnih sredstava može se smanjiti u skladu s člankom II.25.4.

ČLANAK II.12. – FINANCIJSKA POTPORA TREĆIM STRANAMA

II.12.1. Ako tijekom provedbe *djelovanja* korisnik mora dati financijsku potporu trećim stranama, korisnik tu financijsku potporu mora dati u skladu s uvjetima navedenima u Prilogu II. Tim je uvjetima propisano da se moraju navesti barem sljedeće informacije:

- (a) najveći iznos financijske potpore. Taj iznos ne smije biti veći od 60 000 EUR za svaku treću stranu, osim ako bi u suprotnom ostvarivanje cilja *djelovanja* opisanog u Prilogu I. bilo nemoguće ili preteško;
- (b) kriteriji za određivanje točnog iznosa financijske potpore;
- (c) različite vrste aktivnosti za koje se može dobiti financijska potpora, na temelju utvrđenog popisa;
- (d) osobe ili kategorije osoba koje mogu dobiti financijsku potporu;
- (e) kriteriji za davanje financijske potpore.

II.12.2. Iznimno od članka II.12.1., ako je financijska potpora u obliku nagrade, korisnik takvu financijsku potporu mora dodijeliti u skladu s uvjetima navedenima u Prilogu II. U skladu s tim uvjetima, korisnik mora navesti najmanje sljedeće informacije:

- (a) kriterije prihvatljivosti i dodjele;

- (b) iznos nagrade;
- (c) načini plaćanja.

II.12.3. Korisnik mora osigurati da se uvjeti koji se na njega primjenjuju na temelju članaka II.4., II.5., II.6., II.8., II.9. i II.27. primjenjuju i na treće strane koje primaju financijsku potporu.

ČLANAK II.13. – IZMJENE SPORAZUMA

II.13.1. Sve izmjene Sporazuma moraju biti u pisanom obliku.

II.13.2. Cilj ili učinak izmjene ne smiju biti promjene Sporazuma kojima bi se dovela u pitanje odluka o dodjeli bespovratnih sredstava ili koje bi dovele do neravnopravnog postupanja prema podnositeljima zahtjeva.

II.13.3. Svaki zahtjev za izmjenu mora biti:

- (a) valjano opravdan;
- (b) potkrijepljen odgovarajućom popratnom dokumentacijom; i
- (c) pravodobno poslan drugoj stranci prije nego što izmjena stupi na snagu, a u svakom slučaju jedan mjesec prije isteka *roka provedbe*.

Točka (c) ne primjenjuje se u slučajevima kada je stranka koja traži izmjenu dostavila valjano obrazloženje pod uvjetom da je druga stranka s time suglasna.

II.13.4. U slučaju bespovratnih sredstava za poslovanje, rok utvrđen člankom I.2.2. ne može se produžiti izmjenama.

II.13.5. Izmjene stupaju na snagu na dan kada ih potpiše posljednja stranka ili na dan prihvaćanja zahtjeva za izmjenu.

Izmjene počinju proizvoditi učinke na dan koji dogovore stranke ili, u slučaju nepostojanja takvog dogovora, na dan stupanja izmjena na snagu.

ČLANAK II.14. – USTUPANJE NOVČANIH POTRAŽIVANJA TREĆIM STRANAMA

II.14.1. Korisnik svoja potraživanja plaćanja od Komisije smije ustupati trećim stranama samo ako je to odobrila Komisija na temelju obrazloženog pisanog zahtjeva korisnika.

Ako Komisija ne prihvati ustupanje ili se ne poštuju njegovi uvjeti, ustupanje na nju nema učinka.

II.14.2. Ustupanje potraživanja ni u kojem slučaju ne može korisnika osloboditi od njegovih obveza prema Komisiji.

ČLANAK II.15. – VIŠA SILA

II.15.1. Stranka suočena s *višom silom* mora bez odlaganja dostaviti *službenu obavijest* drugoj stranci o prirodi, vjerojatnom trajanju i mogućim posljedicama *više sile*.

II.15.2. Stranke moraju poduzeti potrebne mjere kako bi ograničile štetu zbog *više sile*. Moraju poduzeti sve što je u njihovoj moći kako bi što prije nastavile s provedbom *djelovanja*.

II.15.3. Ne smatra se da stranka suočena s *višom silom* krši svoje obveze iz Sporazuma ako je u ispunjavanju tih obveza sprječava *viša sila*.

ČLANAK II.16. – SUSPENZIJA PROVEDBE DJELOVANJA

II.16.1. Suspenzija provedbe od strane korisnika

Korisnik može suspendirati provedbu *djelovanja* ili nekog njegova dijela ako je zbog izvanrednih okolnosti takva provedba nemoguća ili iznimno teška, posebno u slučaju *više sile*.

Korisnik o tome mora odmah obavijestiti Komisiju navodeći:

- (a) razloge suspenzije, uključujući pojedinosti o datumu nastupanja ili razdoblju trajanja izvanrednih okolnosti; i
- (b) očekivani datumu nastavka provedbe.

Čim okolnosti korisniku dopuste nastavak provedbe *djelovanja*, korisnik o tome mora odmah obavijestiti Komisiju te mora podnijeti zahtjev za izmjenu Sporazuma u skladu s člankom II.16.3. Ta se obveza ne primjenjuje u slučaju otkaza Sporazuma u skladu s člankom II.17.1., ili člankom II.17.2.1. točkama (b) ili (c).

II.16.2. Suspenzija provedbe od strane Komisije

II.16.2.1. Razlozi za suspenziju

Komisija može suspendirati provedbu *djelovanja* ili nekog njegova dijela:

- (a) ako ima dokaz da je korisnik počinio *nepravilnosti, prijevare* ili *kršenja obveza* u postupku dodjele ili tijekom provedbe Sporazuma;
- (b) ako ima dokaz da je korisnik počinio sistemske ili opetovane *nepravilnosti, prijevare* ili teška *kršenja obveza* u vezi s drugim bespovratnim sredstvima koje financira Unija ili Europska zajednica za atomsku energiju („Euratom”), a koja su dodijeljena tom korisniku pod sličnim uvjetima, ako te *nepravilnosti, prijevare* ili *kršenje obveza* imaju bitan učinak na ova bespovratna sredstva; ili
- (c) ako Komisija sumnja da je korisnik počinio *nepravilnosti, prijevare* ili *kršenja obveza* u postupku dodjele ili tijekom provedbe Sporazuma te mora provjeriti je li se to stvarno dogodilo.

II.16.2.2. Postupak suspenzije

Korak 1. – Prije suspenzije provedbe *djelovanja*, Komisija mora poslati *službenu obavijest* korisniku:

- (a) i obavijestiti ga o sljedećem:
 - i. svojoj namjeri da suspendira provedbu;
 - ii. razlozima suspenzije;
 - iii. potrebnim uvjetima za nastavak provedbe u slučajevima iz članka II.16.2.1. točaka (a) i (b); i
- (b) pozvati ga da dostavi primjedbe u roku od 30 kalendarskih dana od primitka *službene obavijesti*.

Korak 2. – Ako Komisija ne primi primjedbe ili odluči nastaviti s postupkom unatoč primljenim primjedbama, mora putem *službene obavijesti* korisnika obavijestiti o sljedećem:

- (a) suspenziji provedbe;
- (b) razlozima suspenzije; i
- (c) potrebnim uvjetima za nastavak provedbe u slučajevima iz članka II.16.2.1. točaka (a) i (b); ili
- (d) okvirnom datumu završetka neophodne provjere u slučaju iz članka II.16.2.1. točke (c).

Suspenzija stupa na snagu na dan kada korisnik primi *službenu obavijest* ili na kasniji datum naveden u *službenoj obavijesti*.

U protivnom Komisija mora putem *službene obavijesti* korisnika obavijestiti da neće nastaviti postupak suspenzije.

II.16.2.3. Nastavak provedbe

Kako bi se provedba mogla nastaviti, korisnik mora što prije ispuniti tražene uvjete i o svakom napretku obavijestiti Komisiju.

Ako su ispunjeni uvjeti za nastavak provedbe ili su provedene neophodne provjere, Komisija mora putem *službene obavijesti* korisnika:

- (a) obavijestiti da su ispunjeni uvjeti za ukidanje suspenzije; i
- (b) zatražiti da podnese zahtjev za izmjenu Sporazuma u skladu s člankom II.16.3. Ta se obveza ne primjenjuje u slučaju otkaza Sporazuma u skladu s člankom II.17.1., ili člankom II.17.2.1. točkama (b), (f) ili (g).

II.16.3. Učinci suspenzije

Ako se provedba *djelovanja* može nastaviti, a Sporazum nije otkazan, treba donijeti izmjenu Sporazuma u skladu s člankom II.13. kako bi se:

- (a) utvrdio datum nastavka provedbe *djelovanja*;
- (b) produljilo trajanje *djelovanja*; i
- (c) poduzele druge potrebne izmjene za prilagodbu *djelovanja* novoj situaciji.

Ukidanje suspenzije proizvodi učinke od datuma nastavka provedbe utvrđenog u izmjeni. Taj datum može biti raniji od datuma stupanja izmjene na snagu.

Troškovi nastali tijekom trajanja suspenzije u vezi s provedbom suspendiranog *djelovanja* ili suspendiranog dijela *djelovanja* ne mogu se nadoknaditi ili pokriti bespovratnim sredstvima.

Suspenzija provedbe *djelovanja* ne utječe na pravo Komisije da otkáže Sporazum u skladu s člankom II.17.2. ili da smanji iznos bespovratnih sredstava ili zatraži povrat neopravdano plaćenih iznosa u skladu s člancima II.25.4 i II.26.

Nijedna stranka ne može tražiti odštetu zbog suspenzije koju je pokrenula druga stranka.

ČLANAK II.17. – OTKAZ SPORAZUMA

II.17.1. Otkaz Sporazuma od strane korisnika

Korisnik može otkazati sporazum.

Korisnik Komisiji mora dostaviti *službenu obavijest* o otkazu navodeći:

- (a) razloge otkaza; i
- (b) datum kada otkaz stupa na snagu. Taj datum mora biti kasniji od datuma *službene obavijesti*.

Ako korisnik ne navede razloge otkaza ili ako Komisija smatra da razlozi ne opravdavaju otkaz, Sporazum se smatra nepropisno otkazanim.

Otkaz stupa na snagu na dan naveden u *službenoj obavijesti*.

II.17.2. Otkaz Sporazuma od strane Komisije

II.17.2.1. Razlozi otkaza

Komisija može otkazati sporazum u sljedećim slučajevima:

- (a) ako bi promjena u pravnoj, financijskoj, tehničkoj, organizacijskoj ili vlasničkoj situaciji korisnika mogla bitno utjecati na provedbu Sporazuma ili se njome dovodi u pitanje odluka o dodjeli bespovratnih sredstava ili u slučaju promjene u vezi sa situacijama za isključenje iz članka 136. Uredbe (EU) 2018/1046 kojom se dovodi u pitanje odluka o dodjeli bespovratnih sredstava;
- (b) ako su korisnik, bilo koja *povezana osoba* ili fizička osoba koja je ključna za dodjelu ili provedbu Sporazuma počinili teško *kršenje obveza*, uključujući nepravilnu provedbu *djelovanja* kako je opisano u Prilogu I.;
- (c) ako je provedba *djelovanja* spriječena ili suspendirana zbog *više sile* ili izvanrednih okolnosti te zbog toga:
 - i. nije moguće nastaviti s provedbom; ili
 - ii. bi neophodne izmjene Sporazuma dovele u pitanje odluku o dodjeli bespovratnih sredstava ili bile u suprotnosti s načelom jednakog postupanja prema podnositeljima zahtjeva;
- (d) ako se korisnik ili fizička ili pravna osoba koja je preuzela neograničenu odgovornost za dugove korisnika nalaze u jednoj od sljedećih situacija:
 - i. u stečaju su, podliježu postupku u slučaju nesolventnosti ili postupku likvidacije, njihovom imovinom upravlja stečajni upravitelj ili sud, u nagodbi su s vjerovnicima, poslovne aktivnosti su im suspendirane ili se nalaze u istovrsnoj situaciji koja proizlazi iz sličnog postupka predviđenog pravom Unije ili nacionalnim pravom;
 - ii. prekršili su svoje obveze u vezi s plaćanjem poreza ili doprinosa za socijalno osiguranje u skladu s primjenjivim pravom;
- (e) ako su korisnik ili bilo koja *povezana osoba* ili fizička osoba koja je ključna za dodjelu ili provedbu Sporazuma počinili:
 - i. *tešku povredu dužnosti* koja je dokazana na bilo koji način;
 - ii. *prijevare*;
 - iii. korupciju;
 - iv. postupanje u vezi sa zločinačkom organizacijom;
 - v. pranje novca;
 - vi. kaznena djela povezana s terorizmom (uključujući financiranje terorizma);

- vii. djeciji rad ili druga kaznena djela povezana s trgovanjem ljudima;
- (f) ako Komisija ima dokaz da su korisnik ili bilo koja *povezana osoba* ili fizička osoba koja je ključna za dodjelu ili provedbu Sporazuma, počinili *nepravilnosti, prijevare* ili *kršenja obveza* u postupku dodjele ili tijekom provedbe Sporazuma, uključujući dokaz da su korisnik, *povezana osoba* ili fizička osoba dostavili netočne informacije ili nisu dostavili tražene informacije;
- (g) ako ima dokaz da je korisnik počinio sistemske ili opetovane *nepravilnosti, prijevare* ili teška *kršenja obveza* u vezi s drugim bespovratnim sredstvima Unije ili Euratoma koja su mu dodijeljena pod sličnim uvjetima i te *nepravilnosti, prijevare* ili *kršenja obveza* imaju bitan učinak na ova bespovratna sredstva;
- (h) ako su korisnik ili bilo koja *povezana osoba* ili fizička osoba koja je ključna za dodjelu ili provedbu Sporazuma osnovali subjekt u drugoj jurisdikciji s namjerom izbjegavanja fiskalnih, socijalnih ili drugih pravnih obveza koje su na snazi u jurisdikciji u kojoj se nalazi njihovo sjedište, središnja uprava ili glavno mjesto poslovanja;
- (i) ako su korisnik ili bilo koja *povezana osoba* osnovani s namjerom iz točke (h) ili
- (j) ako je Komisija korisniku dostavila *službenu obavijest* kojom od njega traži da prekine sudjelovanje svojeg povezanog subjekta zbog toga što se taj subjekt nalazi u situaciji iz točaka od (d) do (i) te korisnik nije zatražio izmjenu kojom se prekida sudjelovanje tog subjekta i njegovi zadaci preraspodjeljuju.

II.17.2.2. Postupak otkaza

Korak 1. – Prije otkaza Sporazuma, Komisija mora poslati *službenu obavijest* korisniku:

- (a) i obavijestiti ga o sljedećem:
- i. svojoj namjeri da otkáže Sporazum ili sudjelovanje;
 - ii. razlozima otkaza; i
- (b) zatražiti da u roku od 45 kalendarskih dana od primitka *službene obavijesti*:
- i. dostavi primjedbe; i
 - ii. u slučaju iz članka II.17.2.1. točke (b), obavijesti Komisiju o mjerama kojima se osigurava ispunjenje obveza iz Sporazuma.

Korak 2. – Ako Komisija ne primi primjedbe ili odluči nastaviti s postupkom unatoč primljenim primjedbama, mora putem *službene obavijesti* korisnika obavijestiti o otkazu i datumu kada otkaz stupa na snagu.

U protivnom Komisija mora putem *službene obavijesti* obavijestiti korisnika da se postupak otkaza ne nastavlja.

Otkaz stupa na snagu:

- (a) u slučaju otkaza u skladu s člankom II.17.2.1. točkama (a), (b), i (d): na dan naveden u *službenoj obavijesti* o otkazu iz drugog podstavka (tj. prethodnog koraka 2.);
- (b) u slučaju otkaza u skladu s člankom II.17.2.1. točkom (c) i točkama od (e) do (j): na dan nakon što korisnik primi *službenu obavijest* o otkazu iz drugog podstavka (tj. koraka 2.).

II.17.3. Učinci otkaza

U roku od 60 kalendarskih dana od dana kada otkaz stupi na snagu korisnik mora podnijeti zahtjev za plaćanje preostalog iznosa u skladu s člankom I.4.4.

Ako Komisija ne primi zahtjev za plaćanje preostalog iznosa u navedenom roku, bespovratnim sredstvima nadoknađuju se ili pokrivaju samo oni troškovi ili doprinosi koji su navedeni u odobrenom tehničkom izvješću te, ako je primjenjivo, u odobrenom financijskom izvještaju.

Ako Komisija otkáže Sporazum zbog toga što korisnik nije ispunio svoju obvezu dostave zahtjeva za plaćanje, korisnik nakon otkaza više ne može podnijeti zahtjev za plaćanje. U tom se slučaju primjenjuje drugi podstavak.

Komisija izračunava konačni iznos bespovratnih sredstava iz članka II.25. i preostali iznos iz članka I.4.5. na temelju dostavljenih izvješća. U obzir se moraju uzeti samo aktivnosti koje su poduzete prije datuma stupanja na snagu otkaza ili prije isteka *roka provedbe* kako je utvrđen u članku I.2.2., ovisno o tome što nastupi ranije. Ako se bespovratna sredstva dodjeljuju u obliku nadoknade stvarno nastalih troškova, kako je predviđeno u članku I.3.2. točki (a) podtočki i., bespovratnim sredstvima nadoknađuju se ili pokrivaju samo oni troškovi koji su nastali prije stupanja na snagu otkaza. Troškovi povezani s ugovorima koji bi se trebali izvršiti tek nakon otkaza ne uzimaju se u obzir i ne nadoknađuju se ili pokrivaju bespovratnim sredstvima.

Komisija može smanjiti iznos bespovratnih sredstava u skladu s člankom II.25.4. u sljedećim slučajevima:

- (a) ako korisnik nepropisno otkáže Sporazum u smislu članka II.17.1.; ili
- (b) ako Komisija otkáže Sporazum iz bilo kojeg od razloga navedenih u članku II.17.2.1. točkama od (b) do (j).

Nijedna stranka ne može tražiti odštetu na temelju toga što je druga stranka otkazala Sporazum.

Nakon otkaza i dalje ostaju na snazi obveze korisnika, posebno one iz članaka I.4., II.6., II.8., II.9., II.14. i II.27. te dodatne odredbe o korištenju rezultata u skladu s Posebnim uvjetima.

ČLANAK II.18. – PRIMJENJIVO PRAVO, RJEŠAVANJE SPOROVA I IZVRŠIVE ODLUKE

II.18.1. Na ovaj se Sporazum primjenjuje pravo Unije uz koje se prema potrebi primjenjuje i pravo Belgije.

II.18.2. U skladu s člankom 272. UFEU-a, za sve sporove između Unije i korisnika u pogledu tumačenja, primjene ili valjanosti Sporazuma, koji se ne mogu riješiti mirnim putem, isključivo je nadležan Opći sud Europske unije ili, po žalbi, Sud Europske unije.

II.18.3. U skladu s člankom 299. UFEU-a, za potrebe povrata sredstava u smislu članka II.26. Komisija može donijeti izvršivu odluku kojom se izriču novčane obveze osobama koje nisu države.

Protiv te odluke može se pokrenuti postupak pred Općim sudom Europske unije u skladu s člankom 263. UFEU-a.

DIO B – FINANCIJSKE ODREDBE

ČLANAK II.19. – PRIHVATLJIVI TROŠKOVI

II.19.1. Uvjeti prihvatljivosti troškova

Prihvatljivi troškovi djelovanja su troškovi koji su stvarno nastali korisniku i koji su u skladu sa sljedećim kriterijima:

- (a) nastali su tijekom *roka provedbe*, uz iznimku troškova povezanih sa zahtjevom za plaćanje preostalog iznosa i pripadajućom popratnom dokumentacijom iz članka I.4.4.;
- (b) navedeni su u procijenjenom proračunu. Procijenjeni proračun utvrđen je u Prilogu II.;
- (c) nastali su u vezi s *djelovanjem* kako je opisano u Prilogu I. i potrebni su za njegovu provedbu;
- (d) moguće ih je utvrditi i provjeriti, iskazani su u računovodstvenoj evidenciji korisnika i utvrđeni u skladu s važećim računovodstvenim standardima države u kojoj korisnik ima poslovni nastan te u skladu s korisnikovom uobičajenom praksom troškovnog računovodstva;
- (e) u skladu su s važećim poreznim i socijalnim zakonodavstvom; i
- (f) razumni su, opravdani i u skladu s načelom dobrog financijskog upravljanja, posebno s obzirom na ekonomičnost i učinkovitost.

II.19.2. Prihvatljivi izravni troškovi

Prihvatljivi su oni *izravni troškovi djelovanja* koji su u skladu s uvjetima prihvatljivosti utvrđenima člankom II.19.1.

U prihvatljive *izravne troškove* posebno se ubrajaju sljedeće kategorije troškova, pod uvjetom da zadovoljavaju uvjete prihvatljivosti utvrđene člankom II.19.1. te sljedeće uvjete:

- (a) troškovi osoblja zaposlenog na *djelovanju* na temelju ugovora o radu sklopljenog s korisnikom ili na temelju istovrijednog akta o imenovanju, pod uvjetom da su ti troškovi u skladu s korisnikovom uobičajenom politikom u pogledu naknada zaposlenima.

Ti troškovi obuhvaćaju plaće i doprinose za socijalno osiguranje te ostale zakonske troškove uključene u naknade zaposlenima. Osim toga, mogu uključivati i dodatne naknade zaposlenima, uključujući isplate na temelju dopunskih ugovora, neovisno o vrsti ugovora, pod uvjetom da se isplaćuju dosljedno u slučajevima kada je potrebna takva vrsta poslova ili stručnog znanja i neovisno o korištenom izvoru financiranja.

Troškovi osoblja mogu obuhvaćati i troškove fizičkih osoba zaposlenih na temelju ugovora sklopljenog s korisnikom koji nije ugovor o radu ili fizičkih osoba koje je korisniku uputila treća strana uz naknadu, pod uvjetom da su ispunjeni sljedeći uvjeti:

- i. osoba radi u uvjetima sličnima onima zaposlenika (osobito u pogledu organizacije posla, vrste poslova i prostora u kojima se poslovi obavljaju);

- ii. rezultati rada pripadaju korisniku (osim ako je iznimno dogovoreno drukčije);
i
 - iii. ti se troškovi ne razlikuju bitno od troškova osoblja koje obavlja slične zadatke na temelju ugovora o radu sklopljenog s korisnikom;
- (b) putni troškovi i pripadajuće dnevnice, pod uvjetom da su ti troškovi u skladu s korisnikovom uobičajenom praksom u pogledu putnih troškova;
- (c) troškovi amortizacije opreme ili druge imovine (novih i rabljenih) iskazani u računovodstvenom sustavu korisnika, pod uvjetom da je imovina:
- i. otpisana u skladu s međunarodnim računovodstvenim standardima i uobičajenom računovodstvenom praksom korisnika;
 - ii. nabavljena u skladu s člankom II.10.1. ako je nabava obavljena tijekom *roka provedbe*;

Prihvatljivim troškovima smatraju se i troškovi najma ili zakupa opreme ili druge imovine pod uvjetom da ti troškovi ne prelaze troškove amortizacije slične opreme ili imovine i da ne uključuju nikakve naknade za financiranje;

Pri utvrđivanju prihvatljivih troškova u obzir se može uzeti samo onaj dio troškova amortizacije, najma ili zakupa opreme koji se odnosi na *rok provedbe* te stvarno korištenje za potrebe *djelovanja*. Iznimno od toga, na temelju Posebnih uvjeta može biti prihvatljiv cjelokupni trošak nabave opreme ako je to opravdano prirodom *djelovanja* i kontekstom korištenja opreme ili imovine;

- (d) troškovi potrošnog materijala i opreme, pod uvjetom da su:
- i. nabavljeni u skladu s člankom II.10.1.; i
 - ii. izravno dodijeljeni *djelovanju*;
- (e) troškovi koji izravno proizlaze iz uvjeta utvrđenih Sporazumom (širenje informacija, posebna ocjena *djelovanja*, revizije, prijevodi, umnožavanje), uključujući troškove traženih financijskih jamstava, pod uvjetom da su odgovarajuće usluge nabavljene u skladu s člankom II.10.1.;
- (f) troškovi koji proizlaze iz *podugovorâ* u smislu članka II.11., pod uvjetom da su ispunjeni uvjeti utvrđeni u članku II.11.1. točkama (a), (b), (c) i (d);
- (g) troškovi financijske potpore trećim stranama u smislu članka II.12., pod uvjetom da su ispunjeni uvjeti utvrđeni u tom članku;
- (h) davanja, porezi i pristojbe koje plaća korisnik, osobito porez na dodanu vrijednost (PDV), pod uvjetom da su uključeni u prihvatljive *izravne troškove* te da Sporazumom nije utvrđeno drukčije.

II.19.3. Prihvatljivi neizravni troškovi

Prihvatljivi su oni *neizravni troškovi djelovanja* koji predstavljaju pravednu raspodjelu ukupnih režijskih troškova korisnika i u skladu su s uvjetima prihvatljivosti utvrđenima člankom II.19.1.

Osim ako je u članku I.3.2. utvrđeno drukčije, prihvatljivi *neizravni troškovi* moraju se prijaviti se na temelju paušalne stope od 7 % ukupnih prihvatljivih *izravnih troškova*.

II.19.4. Neprihvatljivi troškovi

Osim ostalih troškova koji ne zadovoljavaju uvjete utvrđene člankom II.19.1., neprihvatljivima se smatraju sljedeći troškovi:

- (a) povrat od kapitala i dividendi koje isplaćuje korisnik;
- (b) dug i troškovi koji proizlaze iz dužničkih obveza;
- (c) rezervacije za gubitke ili dugove;
- (d) kamate po dugu;
- (e) nenaplativi dugovi;
- (f) negativne tečajne razlike;
- (g) troškovi prijenosa sredstava Komisije koje naplaćuje banka korisnika;
- (h) troškovi koje je korisnik prijavio u okviru nekog drugog *djelovanja* za koje su dodijeljena bespovratna sredstva iz proračuna Unije. Ta bespovratna sredstva uključuju bespovratna sredstva koja dodjeljuje država članica, a koja se financiraju iz proračuna Unije, te bespovratna sredstva koja dodjeljuju tijela koja nisu Komisija za potrebe provedbe proračuna Unije. Ako korisnik prima bespovratna sredstva za poslovanje koja se financiraju iz proračuna Unije ili Euratoma tijekom predmetnog razdoblja, ne može prijaviti *neizravne troškove* za razdoblja obuhvaćena bespovratnim sredstvima za poslovanje, osim ako može dokazati da se bespovratnim sredstvima za poslovanje ne pokrivaju nikakvi troškovi *djelovanja*.
- (i) doprinosi u naravi trećih strana;
- (j) prekomjerni i nepotrebni izdaci;
- (k) odbitni PDV.

ČLANAK II.20. – UTVRĐIVANJE I PROVJERA PRIJAVLJENIH IZNOSA

II.20.1. Prijavljanje troškova i doprinosa

Korisnik kao prihvatljive troškove ili tražene doprinose mora prijaviti:

- (a) za stvarne troškove: troškove koji su mu stvarno nastali u vezi s *djelovanjem*;
- (b) za jedinične troškove ili jedinične doprinose: iznos dobiven množenjem iznosa po jedinici navedenog u članku I.3.2. točki (a) podtočki ii. ili točki (b) sa stvarnim brojem korištenih ili proizvedenih jedinica;
- (c) za jednokratne troškove ili jednokratne doprinose: ukupni iznos naveden u članku I.3.2. točki (a) podtočki iii. ili točki (c) ako su odgovarajući zadaci ili dio *djelovanja* opisanog u Prilogu II. pravilno provedeni;
- (d) za paušalne troškove ili paušalne doprinose: iznos dobiven primjenom paušalne stope navedene u članku I.3.2. točki (a) podtočki iv. ili točki (d);
- (e) za financiranje koje nije povezano s troškovima: ukupni iznos naveden u članku I.3.2. točki (e) ako su odgovarajući rezultati ili uvjeti opisani u Prilogu II. pravilno ostvareni odnosno ispunjeni;

- (f) za jedinične troškove prijavljene na temelju korisnikove uobičajene prakse troškovnog računovodstva: iznos dobiven množenjem iznosa po jedinici izračunanog u skladu s korisnikovom uobičajenom praksom troškovnog računovodstva sa stvarnim brojem korištenih ili proizvedenih jedinica;
- (g) za jednokratne troškove prijavljene na temelju korisnikove uobičajene prakse troškovnog računovodstva: ukupni iznos izračunan u skladu s njegovom uobičajenom praksom troškovnog računovodstva ako su odgovarajući zadaci ili dio *djelovanja* pravilno provedeni;
- (h) za paušalne troškove prijavljene na temelju korisnikove uobičajene prakse troškovnog računovodstva: iznos dobiven primjenom paušalne stope izračunane u skladu s korisnikovom uobičajenom praksom troškovnog računovodstva.

U slučaju oblika bespovratnih sredstava iz točki (b), (c), (d), (f), (g) i (h) prijavljeni iznosi moraju biti u skladu s uvjetima utvrđenima u točkama (a) i (b) članka II.19.1.

II.20.2. Evidencija i druga dokumentacija za dokazivanje prijavljenih troškova i doprinosa

Korisnik mora dostaviti sljedeću dokumentaciju ako se to od njega traži u okviru provjera i revizija opisanih u članku II.27.:

- (a) za stvarne troškove: odgovarajuće popratne dokumente kao dokaz za prijavljene troškove, kao što su ugovori, računi i računovodstvena evidencija.
Osim toga, uobičajenim računovodstvenim postupcima i postupcima unutarnjeg nadzora korisnika mora se omogućiti izravno poravnanje prijavljenih iznosa s iznosima iskazanima u njegovim računovodstvenim izvješćima te iznosima iskazanima u popratnim dokumentima;
- (b) za jedinične troškove ili jedinične doprinose: odgovarajuće popratne dokumente kojima se dokazuje broj prijavljenih jedinica.
Za dokazivanje iznosa prijavljenog po jedinici korisnik nije obvezan iskazati stvarne pokriveno prihvatljive troškove niti dostaviti popratne dokumente kao što su računovodstvena izvješća;
- (c) za jednokratne troškove ili jednokratne doprinose: odgovarajuće popratne dokumente kojima se dokazuje da je *djelovanje* pravilno provedeno.
Za dokazivanje iznosa prijavljenog kao jednokratni iznos korisnik nije obvezan iskazati stvarne pokriveno prihvatljive troškove niti dostaviti popratne dokumente kao što su računovodstvena izvješća;
- (d) za paušalne troškove ili paušalne doprinose: odgovarajuće popratne dokumente kojima se dokazuju prihvatljivi troškovi ili traženi doprinos na koje se primjenjuje paušalna stopa.
Za primijenjenu paušalnu stopu korisnik nije obvezan iskazati stvarne pokriveno prihvatljive troškove niti dostaviti popratne dokumente kao što su računovodstvena izvješća.

- (e) za financiranje koje nije povezano s troškovima: odgovarajuće popratne dokumente kojima se dokazuje da je *djelovanje* pravilno provedeno.
Za dokazivanje iznosa prijavljenog kao financiranje koje nije povezano s troškovima korisnik nije obvezan iskazati stvarne pokriveno prihvatljive troškove niti dostaviti popratne dokumente kao što su računovodstvena izvješća;
- (f) za jedinične troškove prijavljene na temelju korisnikove uobičajene prakse troškovnog računovodstva: odgovarajuće popratne dokumente kojima se dokazuje broj prijavljenih jedinica;
- (g) za jednokratne troškove prijavljene na temelju korisnikove uobičajene prakse troškovnog računovodstva: odgovarajuće popratne dokumente kojima se dokazuje da je *djelovanje* pravilno provedeno;
- (h) za paušalne troškove prijavljene na temelju korisnikove uobičajene prakse troškovnog računovodstva: odgovarajuće popratne dokumente kojima se dokazuju prihvatljivi troškovi na koje se primjenjuje paušalna stopa.

II.20.3. Uvjeti za utvrđivanje sukladnosti prakse troškovnog računovodstva

II.20.3.1. U slučajevima iz članka II.20.2. točaka (f), (g) i (h) korisnik nije obvezan iskazati stvarne pokriveno prihvatljive troškove, ali mora osigurati da praksa troškovnog računovodstva korištena za potrebe prijave prihvatljivih troškova bude u skladu sa sljedećim uvjetima:

- (a) korištena praksa troškovnog računovodstva njegova je uobičajena praksa troškovnog računovodstva i dosljedno se primjenjuje na temelju objektivnih kriterija neovisno o izvoru financiranja;
- (b) prijavljeni troškovi mogu se izravno poravnati s iznosima knjiženima u njegovu općem računovodstvu; i
- (c) kategorije troškova korištenih za potrebe određivanja prijavljenih troškova ne uključuju neprihvatljive troškove ili troškove pokriveno drugim oblicima bespovratnih sredstava u skladu s člankom I.3.2.

II.20.3.2. Ako je to predviđeno Posebnim uvjetima, korisnik Komisiji može podnijeti zahtjev da procijeni sukladnost njegove prakse troškovnog računovodstva. Uz zahtjev, ako je to propisano Posebnim uvjetima, treba priložiti potvrdu o sukladnosti prakse troškovnog računovodstva („potvrda o sukladnosti prakse troškovnog računovodstva”).

Potvrdu o sukladnosti prakse troškovnog računovodstva:

- (a) mora izdati ovlaštenu revizor ili, ako je revizor javno tijelo, nadležni i neovisni javni službenik; i
- (b) mora ju se sastaviti u skladu s Prilogom VII.

Njome se mora potvrditi da je korisnikova praksa troškovnog računovodstva korištena za potrebe prijave prihvatljivih troškova u skladu s uvjetima utvrđenima u članku II.20.3.1. te dodatnim uvjetima koji se mogu utvrditi u Posebnim uvjetima.

II.20.3.3. Ako Komisija potvrdi sukladnost korisnikove uobičajene prakse troškovnog računovodstva, troškovi prijavljeni u skladu s tom praksom ne mogu se naknadno osporavati:

- (a) ako je stvarno korištena praksa u skladu s onom koju je odobrila Komisija; i
- (b) korisnik nije zatajio nikakve informacije kako bi ishodio odobrenje svoje prakse troškovnog računovodstva.

ČLANAK II.21. – PRIHVATLJIVOST TROŠKOVA SUBJEKATA POVEZANIH S KORISNIKOM

Ako Posebni uvjeti sadržavaju odredbu o subjektima povezanim s korisnikom, troškovi nastali tim subjektima prihvatljivi su:

- (a) ako su u skladu s istim uvjetima iz članka II.19. i II.20. koji se primjenjuju na korisnika; i
- (b) ako korisnik osigura da se uvjeti koji se primjenjuju na korisnika u skladu s člancima II.4., II.5., II.6., II.8., II.10., II.11. i II.27. primjenjuju i na povezani subjekt.

ČLANAK II.22. – PRERASPODJELA PRORAČUNSKIH SREDSTAVA

Korisnik može uskladiti procijenjeni proračun iz Priloga II. preraspodjelom iznosa između različitih proračunskih kategorija, ako se *djelovanje* provodi kako je opisano u Prilogu II. Za to usklađenje nije potrebna izmjena Sporazuma u smislu članka II.13.

Međutim, korisnik ne može dodati troškove koji se odnose na *podugovore* koji nisu predviđeni u Prilogu 1., osim ako je takve dodatne *podugovore* odobrila Komisija u skladu s člankom II.11.1. točkom (d).

Prva tri podstavka ne primjenjuju se na iznose koji su, u skladu s člankom I.3.2. točkom (a) podtočkom iii. ili točkom (c), u obliku jednokratnih iznosa ili iznose koji su, u skladu s člankom I.3.2. točkom (e) u obliku financiranja koje nije povezano s troškovima.

ČLANAK II.23. – NEISPUNJAVANJE OBVEZA IZVJEŠTAVANJA

Komisija može otkazati Sporazum u skladu s člankom II.17.2.1. točkom (b) te smanjiti iznos bespovratnih sredstava u skladu s člankom II.25.4. ako korisnik:

- (a) ne podnese zahtjev za međuplaćanje ili plaćanje preostalog iznosa zajedno s dokumentima iz članka I.4.3. ili I.4.4. u roku od 60 kalendarskih dana od završetka odgovarajućeg izvještajnog razdoblja; i
- (b) taj zahtjev ne podnese ni u dodatnom roku od 60 kalendarskih dana od pisane opomene Komisije.

ČLANAK II.24. – SUSPENZIJA PLAĆANJA I ROK PLAĆANJA

II.24.1. Suspenzija plaćanja

II.24.1.1. Razlozi za suspenziju

Komisija može u bilo kojem trenutku provedbe Sporazuma suspendirati plaćanja pretfinanciranja, međuplaćanja ili plaćanje preostalog iznosa:

- (a) ako ima dokaz da je korisnik počinio *nepravilnosti, prijevare ili kršenja obveza* u postupku dodjele ili tijekom provedbe Sporazuma;
- (b) ako ima dokaz da je korisnik počinio sistemske ili opetovane pogreške, *nepravilnosti, prijevare ili teška kršenja obveza* u vezi s drugim bespovratnim sredstava koja financira Unija ili Europska zajednica za atomsku energiju („Euratom”) koja su mu dodijeljena pod sličnim uvjetima i te *nepravilnosti, prijevare ili kršenja obveza* imaju bitan učinak na ova bespovratna sredstva; ili
- (c) ako Komisija sumnja da je korisnik počinio *znatne nepravilnosti, prijevare ili kršenja obveza* u postupku dodjele ili tijekom provedbe Sporazuma te mora provjeriti je li se to stvarno dogodilo.

II.24.1.2. Postupak suspenzije

Korak 1. – Prije suspenzije plaćanja, Komisija mora poslati *službenu obavijest* korisniku:

- (a) i obavijestiti ga o sljedećem:
 - i. svojoj namjeri da suspendira plaćanja;
 - ii. razlozima suspenzije;
 - iii. u slučajevima iz članka II.24.1.1. točaka (a) i (b), uvjetima koje je potrebno ispuniti kako bi se plaćanja nastavila; i
- (b) pozvati ga da dostavi primjedbe u roku od 30 kalendarskih dana od primitka *službene obavijesti*.

Korak 2. – Ako Komisija ne primi primjedbe ili odluči nastaviti s postupkom unatoč primljenim primjedbama, mora putem *službene obavijesti* korisnika obavijestiti o sljedećem:

- (a) suspenziji plaćanja;
- (b) razlozima suspenzije;
- (c) konačnim uvjetima pod kojima se plaćanja mogu nastaviti u slučajevima iz članka II.24.1.1. točaka (a) i (b);
- (d) okvirnom datumu završetka neophodne provjere u slučaju iz članka II.24.1.1. točke (c).

Suspenzija stupa na snagu na dan kada Komisija pošalje *službenu obavijest* o suspenziji (Korak 2.).

U protivnom Komisija mora putem *službene obavijesti* korisnika obavijestiti da neće nastaviti postupak suspenzije.

II.24.1.3. Učinci suspenzije

Tijekom trajanja suspenzije plaćanja korisnik nije ovlašten podnositi zahtjeve za plaćanje i popratne dokumente navedene u člancima I.4.2., I.4.3. i I.4.4.

Odgovarajući zahtjevi za plaćanje i popratni dokumenti mogu se podnositi čim to bude moguće nakon nastavka plaćanja ili se mogu dostaviti uz prvi zahtjev za plaćanje nakon nastavka plaćanja u skladu s planom utvrđenim u članku I.4.1.

Suspenzija plaćanja ne utječe na pravo korisnika da suspendira provedbu *djelovanja* u skladu s člankom II.16.1. ili da otkáže Sporazum u skladu s člankom II.17.1.

II.24.1.4 Nastavak plaćanja

Kako bi Komisija mogla nastaviti plaćanja, korisnik mora što prije ispuniti tražene uvjete i o svakom napretku obavijestiti Komisiju.

Ako su ispunjeni uvjeti za nastavak plaćanja, suspenzija se ukida. Komisija o tome mora obavijestiti korisnika putem *službene obavijesti*.

II.24.2. Suspenzija roka plaćanja

II.24.2.1. Komisija može u bilo kojem trenutku suspendirati rok plaćanja iz članka I.4.2., I.4.3. i I.4.5. ako se zahtjev za plaćanje ne može odobriti zato što:

- (a) nije u skladu sa Sporazumom;
- (b) nisu predloženi odgovarajući popratni dokumenti; ili
- (c) postoji sumnja u pogledu prihvatljivosti troškova prijavljenih u financijskim izvještajima te su neophodne dodatne provjere, uvidi, revizije ili istrage.

II.24.2.2. Komisija mora korisnika putem *službene obavijesti* obavijestiti o:

- (a) suspenziji; i
- (b) razlozima suspenzije.

Suspenzija stupa na snagu na dan kada Komisija pošalje *službenu obavijest* o suspenziji.

II.24.2.3. Ako više nisu ispunjeni uvjeti za suspenziju roka plaćanja, suspenzija se ukida i preostalo razdoblje nastavlja teći.

Ako suspenzija traje dulje od dva mjeseca, korisnik može zatražiti od Komisije obavijest o tome hoće li se suspenzija nastaviti.

Ako je rok plaćanja suspendiran zato što tehnička izvješća ili financijski izvještaji nisu u skladu sa Sporazumom te nije dostavljeno revidirano izvješće ili izvještaj ili su dostavljeni, ali su odbijeni, Komisija može otkazati Sporazum u skladu s člankom II.17.2.1. točkom (b) i smanjiti iznos bespovratnih sredstava u skladu s člankom II.25.4.

ČLANAK II.25. – IZRAČUN KONAČNOG IZNOSA BESPOVRATNIH SREDSTAVA

Konačni iznos bespovratnih sredstava ovisi o opsegu u kojem je *djelovanje* provedeno u skladu s uvjetima Sporazuma.

Komisija izračunava konačni iznos bespovratnih sredstava u trenutku plaćanja preostalog iznosa. Taj se iznos izračunava u nekoliko koraka:

korak 1. – primjena stope nadoknade na prihvatljive troškove te zbrajanje financiranja koje nije povezano s troškovima, jediničnih, paušalnih i jednokratnih doprinosa

korak 2. – ograničenje na *najveći iznos bespovratnih sredstava*

korak 3. – smanjenje zbog pravila o zabrani stvaranja dobiti

korak 4. – smanjenje zbog nepravilne provedbe ili kršenja drugih obveza.

II.25.1. Korak 1. – Primjena stope nadoknade na prihvatljive troškove te zbrajanje financiranja koje nije povezano s troškovima, jediničnih, paušalnih i jednokratnih doprinosa

Ovaj se korak primjenjuje na sljedeći način:

- (a) ako se, u skladu s člankom I.3.2. točkom (a) podtočkom i. bespovratna sredstva dodjeljuju u obliku nadoknade stvarno nastalih prihvatljivih troškova, stopa nadoknade utvrđena u tom članku primjenjuje se na te prihvatljive troškove koje je Komisija odobrila za odgovarajuće kategorije troškova, korisnike i povezane subjekte.
- (b) ako se, u skladu s člankom I.3.2. točkom (a) podtočkama od ii. do v. bespovratna sredstva dodjeljuju u obliku nadoknade prihvatljivih jediničnih troškova, jednokratnih troškova ili paušalnih troškova, stopa nadoknade utvrđena u tom članku primjenjuje se na te prihvatljive troškove koje je Komisija odobrila za odgovarajuće kategorije troškova, korisnika i njegove povezane subjekte;

Vrijednost rada volontera prijavljenog kao izravni prihvatljivi troškovi za odgovarajućeg korisnika i povezane subjekte mora biti ograničena na sljedeću vrijednost, ovisno o tome što je niže:

- i. ukupni izvori financiranja koji su navedeni u završnom financijskom izvještaju i koje je prihvatila Komisija, uvećani za pedeset posto; ili
 - ii. vrijednost rada volontera navedena u procijenjenom proračunu iz Priloga II.; .
- (c) ako se, u skladu s člankom I.3.2. točkom (b), bespovratna sredstva dodjeljuju obliku jediničnog doprinosa, jedinični doprinos utvrđen u tom članku množi se sa stvarnim brojem jedinica koje je Komisija odobrila za korisnika i njegove povezane subjekte;
 - (d) ako se, u skladu s člankom I.3.2. točkom (c) bespovratna sredstva dodjeljuju u obliku jednokratnog doprinosa, Komisija primjenjuje jednokratni iznos utvrđen u tom članku za korisnika i njegove povezane subjekte ako utvrdi da su odgovarajući zadaci ili dio *djelovanja* pravilno provedeni u skladu s Prilogom I.;
 - (e) ako se, u skladu s člankom I.3.2. točkom (d) bespovratna sredstva dodjeljuju u obliku paušalnog doprinosa, paušalna stopa navedena u tom članku primjenjuje se na prihvatljive troškove ili na doprinos koji je Komisija odobrila korisniku i njegovim povezanim subjektima;
 - (f) ako se, u skladu s člankom I.3.2. točkom (e), bespovratna sredstva dodjeljuju u obliku financiranja koje nije povezano s troškovima, Komisija primjenjuje iznos utvrđen u tom članku za odgovarajuće korisnike i povezane subjekte ako utvrdi odgovarajuće korisnike i povezane subjekte ako utvrdi da su [ispunjeni uvjeti navedeni u Prilogu I.] [i][ostvareni rezultati navedeni u Prilogu I.]

Ako je člankom I.3.2. predviđena kombinacija različitih oblika bespovratnih sredstava, dobiveni iznosi moraju se zbrojiti.

II.25.2. Korak 2. – Ograničenje na najveći iznos bespovratnih sredstava

Ukupni iznos koji Komisija isplaćuje korisniku ni u kojem slučaju ne smije biti veći od *najvećeg iznosa bespovratnih sredstava*.

Ako je iznos dobiven primjenom koraka 1. veći od tog najvećeg iznosa, konačni iznos bespovratnih sredstava ograničava se na taj najveći iznos.

Ako je rad volontera prijavljen kao dio izravnih prihvatljivih troškova, konačni iznos bespovratnih sredstava ograničen je na iznos ukupnih prihvatljivih troškova i doprinosa koje je odobrila Komisija, umanjen za iznos rada volontera koji je odobrila Komisija.

II.25.3. Korak 3. – Smanjenje zbog pravila o zabrani stvaranja dobiti

Bespovratna sredstva korisniku ne smiju donositi dobit, osim ako je u Posebnim uvjetima utvrđeno drukčije.

Dobit se mora izračunati na sljedeći način:

- (a) višak ukupnih primitaka djelovanja nad ukupnim prihvatljivim troškovima djelovanja izračunava se kako slijedi:

{ primici djelovanja

umanjeni za

konsolidirane ukupne prihvatljive troškove i doprinose koje je odobrila Komisija koji odgovaraju iznosima utvrđenima u skladu s člankom II.25.1. }

Primici djelovanja izračunavaju se na sljedeći način:

{ prihod ostvaren *djelovanjem* za korisnika i njegove povezane subjekte koji nisu neprofitne organizacije

uvećan za

iznos dobiven primjenom koraka 1. i 2. }

Prihod ostvaren *djelovanjem* konsolidirani je prihod koji je utvrđen, ostvaren ili potvrđen za korisnika i njegove povezane subjekte koji nisu neprofitne organizacije na datum kada je korisnik sastavio zahtjev za plaćanje preostalog iznosa.

Primicima se ne smatra sljedeće:

- i. doprinosi u naravi i financijski doprinosi trećih strana,
- ii. u slučaju bespovratnih sredstava za poslovanje, iznosi namijenjeni povećanju rezervi;

- (b) ako je iznos izračunan u skladu s točkom (a) pozitivan, taj se iznos odbija od iznosa izračunanog primjenom koraka 1. i 2. razmjerno konačnoj stopi nadoknade stvarnih prihvatljivih troškova *djelovanja* koje je Komisija odobrila za kategorije troškova iz članka I.3.2. točke (a) podtočke i.

II.25.4. Korak 4. – Smanjenje zbog nepravilne provedbe ili kršenja drugih obveza.

Komisija može smanjiti *najveći iznos bespovratnih sredstava* ako *djelovanje* nije pravilno provedeno u skladu s Prilogom II. (odnosno ako nije provedeno ili je provedeno loše, djelomično ili sa zakašnjenjem) ili ako nije ispunjena neka druga obveza iz Sporazuma.

Iznos smanjenja razmjeran je stupnju u kojem je *djelovanje* nepravilno provedeno ili težini kršenja obveze.

Prije smanjenja iznosa bespovratnih sredstava Komisija mora putem *službene obavijesti* korisnika:

- (a) i obavijestiti ga o sljedećem:
- i. svojoj namjeri da smanji *najveći iznos bespovratnih sredstava*;
 - ii. iznosu u kojem namjerava smanjiti bespovratna sredstva;
 - iii. razlozima smanjenja; i
- (b) pozvati ga da dostavi primjedbe u roku od 30 kalendarskih dana od primitka *službene obavijesti*.

Ako Komisija ne primi nikakve primjedbe ili odluči izvršiti smanjenje unatoč primljenim primjedbama, o tome će obavijestiti korisnika dostavom *službene obavijesti*.

U slučaju smanjenja iznosa bespovratnih sredstava Komisija mora izračunati smanjeni iznos bespovratnih sredstava oduzimanjem iznosa smanjenja (izračunanog razmjerno nepravilnoj provedbi *djelovanja* ili težini *kršenja obveza*) od *najvećeg iznosa bespovratnih sredstava*.

Konačni iznos bespovratnih sredstava odgovara nižem od sljedeća dva iznosa:

- (a) iznos dobiven primjenom koraka od 1. do 3.; ili
- (b) smanjeni iznos bespovratnih sredstava dobiven primjenom koraka 4.

ČLANAK II.26. – POVRAT SREDSTAVA

II.26.1. Povrat sredstava

Ako se neki iznos treba vratiti u skladu s uvjetima Sporazuma, korisnik mora vratiti Komisiji predmetni iznos.

Korisnik je odgovoran za vraćanje iznosa koji je Komisija neopravdano isplatila kao doprinos za troškove nastale njegovim povezanim subjektima.

II.26.2. Postupak povrata sredstava

Prije traženja povrata Komisija mora korisniku uputiti *službenu obavijest*:

- (a) o svojoj namjeri da zatraži povrat neopravdano plaćenog iznosa;
- (b) o potraživanom iznosu i razlozima za traženje povrata; i
- (c) pozvati ga da dostavi eventualne primjedbe u utvrđenom roku.

Ako korisnik ne dostavi primjedbe ili ako unatoč dostavljenim primjedbama korisnika Komisija odluči provesti postupak povrata sredstava, Komisija može potvrditi povrat slanjem *službene obavijesti* korisniku koja sadržava obavijest o terećenju, navodeći uvjete i rok plaćanja.

Ako se plaćanje ne izvrši do datuma utvrđenog u obavijesti o terećenju, Komisija dugovani iznos naplaćuje:

- (a) prijebom, bez prethodne suglasnosti korisnika, s iznosima koje korisniku eventualno duguje Komisija ili izvršna agencija (iz proračuna Unije ili Europske zajednice za atomsku energiju (Euratom)) („prijeb”).

U iznimnim okolnostima, kada je to nužno kako bi se zaštitili financijski interesi Unije, Komisija može izvršiti prijeb prije datuma dospijeca.

Protiv prijeba može se pokrenuti postupak pred Općim sudom Europske unije u skladu s člankom 263. UFEU-a;

- (b) naplatom iz financijskog jamstva ako je ono predviđeno u skladu s člankom I.4.2 („naplata iz financijskog jamstva”);
- (c) pokretanjem sudskog postupka predviđenog u članku II.18.2. ili Posebnim uvjetima odnosno donošenjem izvršive odluke predviđene u članku II.18.3.

II.26.3. Zatezne kamate

Ako se plaćanje ne izvrši do datuma navedenog u obavijesti o terećenju, iznos za povrat uvećava se za zatezne kamate po stopi utvrđenoj člankom I.4.13. koje se obračunavaju od dana nakon dana dospijeca plaćanja navedenog u obavijesti o terećenju do uključivo dana kada Komisija primi uplatu cijelog iznosa.

Djelomična plaćanja najprije se koriste za podmirenje naknada i zateznih kamata, a potom za podmirenje glavnice.

II.26.4. Bankovne naknade

Bankovne naknade nastale u vezi s postupkom povrata sredstava plaća korisnik, osim ako se primjenjuje Direktiva 2007/64/EZ⁴.

ČLANAK II.27. – PROVJERE, REVIZIJE I EVALUACIJE

⁴ Direktiva 2007/64/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 13. studenoga 2007. o platnim uslugama na unutarnjem tržištu i o izmjeni direktiva 97/7/EZ, 2002/65/EZ, 2005/60/EZ i 2006/48/EZ te stavljanju izvan snage Direktive 97/5/EZ.

II.27.1. Tehničke i financijske provjere, revizije, privremene i konačne evaluacije

Komisija može tijekom ili nakon provedbe *djelovanja* provesti tehničke i financijske provjere i revizije kako bi utvrdila provodi li korisnik *djelovanje* pravilno te poštuje li svoje obveze iz Sporazuma. Može provjeriti i zakonom propisane evidencije korisnika radi periodične ocjene jednokratnih, jediničnih ili paušalnih iznosa.

S informacijama i dokumentima dostavljenima u okviru provjera i revizija treba postupati kao s povjerljivima.

Osim toga, Komisija može provesti privremeno ili završno ocjenjivanje učinka *djelovanja* u odnosu na cilj predmetnog programa Unije.

Provjere, revizije ili evaluacije može izravno provoditi osoblje Komisije ili vanjsko tijelo ovlašteno za provođenje tih postupaka u ime Komisije.

Komisija može pokrenuti takve provjere, revizije ili evaluacije tijekom provedbe Sporazuma i u razdoblju od pet godina od datuma plaćanja preostalog iznosa. Ako *najveći iznos bespovratnih sredstava* ne prelazi 60 000 EUR, to se razdoblje ograničava na tri godine.

Smatra se da je postupak provjere, revizije ili ocjene pokrenut na dan primitka obavijesti Komisije o pokretanju takvog postupka.

Ako se provodi revizija nad povezanim subjektom, korisnik mora obavijestiti povezanog subjekta o tome.

II.27.2. Obveza čuvanja dokumenata

Sve izvorne dokumente, a posebno računovodstvenu i poreznu evidenciju, korisnik mora čuvati na odgovarajućem nosaču podataka tijekom pet godina od trenutka plaćanja preostalog iznosa, a isto vrijedi i za digitalizirane izvornike koji se moraju čuvati u skladu s uvjetima propisanim nacionalnim pravom ako su njime odobreni.

Ako *najveći iznos bespovratnih sredstava* ne prelazi 60 000 EUR, razdoblje tijekom kojeg se moraju čuvati dokumenti ograničava se na tri godine.

Razdoblja propisana u prvom i drugom podstavku produljuju se u slučaju revizija, žalbenih postupaka, parničnih postupaka ili postupaka naplate potraživanja, uključujući u slučajevima navedenima u članku II.27.7. U tim slučajevima korisnik mora čuvati dokumente dok revizije, žalbeni postupci, parnični postupci ili postupci naplate potraživanja ne završe.

II.27.3. Obveza pružanja informacija

Korisnik mora dostaviti sve podatke koje zatraži Komisija ili neko drugo vanjsko tijelo koje je ona ovlastila, uključujući one u elektroničkom obliku.

Ako korisnik ne ispuni obvezu utvrđenu u prvom podstavku, Komisija može smatrati:

- (a) neprihvatljivima sve troškove koji nisu dovoljno potkrijepljeni informacijama koje je dostavio korisnik;
- (b) neopravdanima sva financiranja koja nisu povezana s troškovima, jedinične, jednokratne ili paušalne doprinose koji nisu dovoljno potkrijepljeni informacijama koje je dostavio korisnik.

II.27.4. Posjeti na licu mjesta

Tijekom posjeta na licu mjesta korisnik mora osoblju Komisije i vanjskom osoblju koje je ovlastila Komisija omogućiti pristup lokacijama i prostorima u kojima se provodi ili se provodilo *djelovanje*, te pristup svim neophodnim informacijama, uključujući i informacije u elektroničkom obliku.

Korisnik mora osigurati da informacije budu dostupne u trenutku posjeta na licu mjesta te ih predati u odgovarajućem obliku.

Ako korisnik odbije omogućiti pristup lokacijama, prostorima i informacijama tražen u skladu s prvim i drugim podstavkom, Komisija može smatrati:

- (a) neprihvatljivima sve troškove koji nisu dovoljno potkrijepljeni informacijama koje je dostavio korisnik;
- (b) neopravdanima sva financiranja koja nisu povezana s troškovima, jedinične, jednokratne ili paušalne doprinose koji nisu dovoljno potkrijepljeni informacijama koje je dostavio korisnik.

II.27.5. Kontradiktorni revizijski postupak

Na temelju nalaza revizije treba sastaviti privremeno izvješće („nacrt revizijskog izvješća”). Komisija ili njezin ovlaštenu zastupnik izvješće moraju poslati korisniku, koji na izvješće može dostaviti primjedbe u roku od 30 kalendarskih dana od njegova primitka. Završno izvješće („završno revizijsko izvješće”) mora se dostaviti korisniku u roku od 60 kalendarskih dana od isteka roka za dostavu primjedaba.

II.27.6 Učinci nalaza revizije

Na temelju konačnih nalaza revizije Komisija može poduzeti mjere koje smatra potrebnima, uključujući traženje vraćanja cjelokupnog ili dijela iznosa koje je platila, u skladu s člankom II.26.

Ako konačni nalazi revizije budu dostupni tek nakon plaćanja preostalog iznosa, iznos za povrat odgovara razlici revidiranog konačnog iznosa bespovratnih sredstava, utvrđenog u skladu s člankom II.25., i ukupnog iznosa plaćenog korisniku na temelju Sporazuma za provedbu *djelovanja*.

II.27.7. Ispravak sistemskih ili opetovanih pogreški, nepravilnosti, prijevera ili kršenja obveza

II.27.7.1. Komisija može proširiti nalaze iz drugih bespovratnih sredstava na ova bespovratna sredstva:

- (a) ako se utvrdi da je korisnik počinio sistemske ili opetovane *nepravilnosti, prijevare ili kršenja obveza* u vezi s drugim bespovratnim sredstvima EU-a ili Euratoma koja su dodijeljena pod sličnim uvjetima, i te *nepravilnosti, prijevare ili kršenja obveza* imaju bitan učinak na ova bespovratna sredstva; i
- (b) ako se korisniku u razdoblju navedenom u članku II.27.1. putem *službene obavijesti* dostave konačni nalazi revizije zajedno s popisom bespovratnih sredstava na koja nalazi utječu.

Proširenje nalaza može dovesti do:

- (a) odbijanja troškova kao neprihvatljivih;
- (b) smanjenja bespovratnih sredstava u skladu s člankom II.25.4.;
- (c) traženja povrata neopravdano plaćenih iznosa u skladu s člankom II.26.;
- (d) suspenzije plaćanja u skladu s člankom II.24.1.;
- (e) suspenzije provedbe *djelovanja* u skladu s člankom II.16.2.;
- (f) otkaza u skladu s člankom II.17.2.

II.27.7.2. Komisija putem *službene obavijesti* mora obavijestiti korisnika o sistemskim ili opetovanim *nepravilnostima, prijevarama ili kršenjima obveza* i svojoj namjeri da proširi nalaze revizije te mu dostavi popis bespovratnih sredstava na koja nalazi utječu.

- (a) Ako se nalazi odnose na prihvatljivost troškova, postupak je sljedeći:

Korak 1. – *Službena obavijest* mora sadržavati:

- i. poziv na dostavu primjedaba na popis bespovratnih sredstava na koja utječu nalazi;
- ii. zahtjev za dostavu revidiranih financijskih izvještaja za sva bespovratna sredstva na koja utječu nalazi;
- iii. ako je moguće, stopu ispravka za ekstrapolaciju koju je Komisija utvrdila za izračun iznosa koji se odbijaju na temelju sistemskih ili opetovanih pogreški, *nepravilnosti, prijevare ili kršenja obveza* ako korisnik:
 - smatra da nije moguće ili izvedivo dostaviti revidirane financijske izvještaje; ili
 - ne želi dostaviti revidirane financijske izvještaje.

Korak 2. – Korisnik u roku od 60 kalendarskih dana od primitka *službene obavijesti* može dostaviti primjedbe i revidirane financijske izvještaje ili predložiti obrazloženu alternativnu metodu ispravka. Komisija može produljiti taj rok u opravdanim slučajevima.

Korak 3. – Ako korisnik dostavi revidirane financijske izvještaje u kojima su nalazi uzeti u obzir, Komisija će iznos za ispravak utvrditi na temelju tih revidiranih izvještaja.

Ako korisnik predloži alternativnu metodu ispravka i Komisija je prihvatila, Komisija mora obavijestiti korisnika putem *službene obavijesti* o:

- i. svojem prihvaćanju alternativne metode;
- ii. revidiranim prihvatljivim troškovima utvrđenima primjenom te metode.

U protivnom Komisija mora obavijestiti korisnika putem *službene obavijesti* o:

- i. svojem neprihvatanju primjedaba ili predložene alternativne metode;
- ii. o revidiranim prihvatljivim troškovima utvrđenima primjenom metode ekstrapolacije o kojoj je prvobitno obavijestila korisnika.

Ako se sistemske ili opetovane *nepravilnosti, prijevare ili kršenja obveza* otkriju nakon plaćanja preostalog iznosa, iznos za povrat odgovara razlici:

- i. revidiranog konačnog iznosa bespovratnih sredstava, utvrđenog u skladu s člankom II.25. na temelju revidiranih prihvatljivih troškova koje je korisnik prijavio, a Komisija odobrila ili na temelju revidiranih prihvatljivih troškova nakon ekstrapolacije; i
- ii. ukupnog iznosa plaćenog korisniku na temelju Sporazuma za provedbu *djelovanja*;

- (b) ako se nalazi odnose na nepravilnu provedbu ili kršenje neke druge obveze, postupak je sljedeći:

Korak 1. – *Službena obavijest* mora sadržavati:

- i. poziv korisniku da dostavi primjedbe na popis bespovratnih sredstava na koje utječu nalazi; i
- ii. paušalnu stopu ispravka koju Komisija namjerava primijeniti na *najveći iznos bespovratnih sredstava* ili njihov dio, u skladu s načelom proporcionalnosti.

Korak 2. – Korisnik u roku od 60 kalendarskih dana od primitka *službene obavijesti* može dostaviti primjedbe ili predložiti valjano obrazloženu alternativnu paušalnu stopu.

Korak 3. – Ako prihvati alternativnu paušalnu stopu koju je predložio korisnik, Komisija mora obavijestiti korisnika putem *službene obavijesti* o:

- i. svojem prihvaćanju alternativne paušalne stope;
- ii. ispravljenom iznosu bespovratnih sredstava utvrđenom primjenom te paušalne stope.

U protivnom Komisija mora obavijestiti korisnika putem *službene obavijesti* o:

- i. svojem neprihvatanju primjedaba ili predložene alternativne paušalne stope;
- ii. ispravljenom iznosu bespovratnih sredstava utvrđenom primjenom paušalne stope o kojoj je prvobitno obavijestila korisnika.

Ako se sistemske ili opetovane *nepravilnosti, prijevare ili kršenja obveza* otkriju nakon plaćanja preostalog iznosa, iznos za povrat odgovara razlici:

- i. revidiranog konačnog iznosa bespovratnih sredstava nakon ispravka uz primjenu paušalne stope; i
- ii. ukupnog iznosa plaćenog korisniku na temelju Sporazuma za provedbu *djelovanja*.

II.27.8. Prava OLAF-a

Za potrebe provjera i istraga, Europski ured za borbu protiv prijevara (OLAF) ima ista prava kao i Komisija, osobito pravo pristupa.

Na temelju Uredbe Vijeća (Euratom, EZ) br. 2185/96⁵ i Uredbe (EU, Euratom) br. 883/2013⁶ OLAF može provoditi provjere i inspekcije na terenu u skladu s postupcima utvrđenima zakonodavstvom Unije za zaštitu financijskih interesa Unije od *prijevara* i ostalih *nepravilnosti*.

Prema potrebi Komisija na temelju nalaza OLAF-a može zatražiti povrat sredstava od korisnika.

Osim toga, nalazi OLAF-ove istrage mogu biti osnova za pokretanje kaznenog progona u skladu s nacionalnim pravom.

II.27.9. Prava Europskog revizorskog suda i Ureda europskog javnog tužitelja

Europski revizorski sud i Ured europskog javnog tužitelja, koji je osnovan Uredbom Vijeća (EU) 2017/1939 („EPPO”), imaju jednaka prava, osobito pravo pristupa, za potrebe provjera, revizija i istraga kao i Komisija.

⁵ Uredba Vijeća (Euratom, EZ) br. 2185/96 od 11. studenoga 1996. o provjerama i inspekcijama na terenu koje provodi Komisija s ciljem zaštite financijskih interesa Europskih zajednica od prijevara i ostalih nepravilnosti.

⁶ Uredba (EU, Euratom) br. 883/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. rujna 2013. o istragama koje provodi Europski ured za borbu protiv prijevara (OLAF).